

**Toezichtvormen in Gezinshuizen: Een Kwalitatief Onderzoek naar de Ervaringen van
Gezinshuisouders**

Petra van der Veen (s4406958)

Rijksuniversiteit Groningen

Faculteit der Gedrags- en Maatschappijwetenschappen

Pedagogische wetenschappen: Orthopedagogiek

PABA6002: Bachelorwerkstuk

Begeleiders: MSc. L. Wieldraaijer- Vincent, dr. M.D.C. ten Brummelaar

Tweede beoordelaar: dr. M. Hingstman

16 juni 2023

Woordenaantal: 7947

Abstract

This study examines the experiences of family home parents with supervision from the government and other agencies. The quality of care from the government is supervised by the 'Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd'. In addition, the Keurmerk institute monitors the quality in family homes by issuing a certificate demonstrating that family homes deliver good quality. Family homes sometimes work together with a franchise organization and a youth care provider. These organizations, in addition to the ones mentioned above, also have a role in supervising the family homes. This study has a qualitative design, which investigates the experiences of family home parents through semi-structured interviews (N=4). The results show that family home parents find supervision important, because of a degree of transparency. Nevertheless, there may be instances where family home parents and supervisors hold divergent views, and the perspectives of family home parents regarding specific areas of focus may not align consistently with those of the supervisors. The attitude of supervisors during a supervision visit is perceived differently by family home parents. They argue for the preservation of family life, which is sometimes pushed into the background by supervision. Further studies could investigate what family home parents consider important in supervision in their family homes, so that practice and policy are more in line.

Keywords: supervision and family homes

Inleiding

Jaarlijks zijn er duizenden jongeren die niet bij hun ouder(s) kunnen wonen. Alleen al in de eerste helft van 2022 ontvingen ruim 35.000 jongeren jeugdzorg met verblijf (Centraal Bureau voor de Statistiek [CBS], 2022). Deze jongeren worden opgevangen in pleeggezinnen, residentiële instellingen en gezinshuizen (Chor et al., 2015). In Nederland zijn er ongeveer 980 gezinshuizen (Nederlands Jeugdinstituut, 2020). Ieder jaar komen er nieuwe gezinshuizen bij. Zo zijn er 45 zelfstandige gezinshuizen gestart in 2020, terwijl het jaar daarvoor dit 31 gezinshuizen betrof (Ditters et al., 2021). De definitie van een gezinshuis luidt als volgt:

Een gezinshuis is een kleinschalige vorm van jeugdhulp, georganiseerd vanuit een natuurlijk gezinssysteem, waar gezinshuisouders volgens het 24 x7 principe opvoeding, ondersteuning en zorg bieden aan bij hen in huis geplaatste kinderen en jongeren die tijdelijk of langdurig zijn aangewezen op intensieve en professionele hulpverlening als gevolg van beschadigende ervaringen en/ of complexe problematiek. (Nederlands Jeugdinstituut & Hogeschool Leiden, 2021, p. 10)

In een gezinshuis worden gemiddeld vier tot zes jongeren opgevangen, die vanwege hun complexe problematiek niet in pleeggezinnen kunnen worden opgenomen (Nji & Hogeschool Leiden, 2021; Harder et al., 2013; Hermanns et al., 2005). Dit zijn problemen op het gebied van psychosociaal functioneren, opvoeding, vaardigheden, cognitieve ontwikkeling, pro-sociaal gedrag, gedragsproblemen, problemen met leeftijdsgenoten en problemen rondom het gezin van de jongere (Hermanns et al., 2005).

Gezinshuisouders wonen samen met deze jongeren in één huis. Hierdoor lijkt het zoveel mogelijk op een gezinssituatie (Lee & Thompson, 2008). Minimaal één van de gezinshuisouders heeft een professionele achtergrond (Nji & Hogeschool Leiden, 2021; Leloux-Opmeer et al., 2017). Naast het opvangen van jongeren, wordt er ook professionele begeleiding gegeven (Smith, 2015). In een gezinshuis kunnen ook eigen kinderen van de gezinshuisouders aanwezig zijn (Present, 2021).

Door de toename van het aantal gezinshuizen neemt het belang van toezicht op de kwaliteit van gezinshuizen toe (Ditters et al., 2021).

Toezichtinstrumenten

Het doel van toezicht

Vanwege de complexe problematiek van jongeren het belangrijk dat gezinshuisouders zo transparant mogelijk werken. Toezicht is hier een belangrijk onderdeel van en is de verantwoordelijkheid van de overheid (Biesel et al., 2021; Zeijlmans et al., 2020). Toezicht is belangrijk voor de bevordering van de kwaliteit van zorg (De Bree & Stoopendaal, 2020; Zeijlmans, 2020; Downe & Martin, 2007; Hovlid et al., 2022). De gezamenlijke rijksinspecties definiëren toezicht als volgt: *‘Toezicht is het verzamelen van de informatie over de vraag of een handeling of zaak voldoet aan de daaraan gestelde eisen, het zich daarna vormen van een oordeel daarover en het eventueel naar aanleiding daarvan interveniëren’* (Velders & Brunia, 2013, p.20).

Hovlid et al., (2017) definieert externe inspectie als *‘een systeem, proces of regeling waarin sommige dimensies of kenmerken van een zorgaanbiederorganisatie en haar activiteiten worden beoordeeld of geanalyseerd tegen een raamwerk van ideeën, kennis of daarbuiten afgeleide of ontwikkelde maatregelen’* (p.1).

Er zijn verschillende vormen van toezicht. Als eerste is er het kwaliteitstoezicht. Dit is *‘het toezicht op zelfstandige organisaties met een publieke taak, gericht op het voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen’* (Velders & Brunia, 2013, p.31). Daarnaast is er nog het nalevingstoezicht. Dit is *‘het toezicht op handelingen van burgers, bedrijven en instellingen, gericht op het bevorderen of afdwingen van het naleven van wet- en regelgeving’* (Velders & Brunia, 2013, p.29). Tot slot is er nog stelseltoezicht. Dit is *‘het toezicht op de naleving, kwaliteit of de veiligheid dat zich uitstrekt over het gehele terrein, waarvoor de inspectie verantwoordelijk is, of een onderdeel daarvan’* (Velders & Brunia, 2013, p. 63).

Toezicht is belangrijk voor het waarborgen van de veiligheid en het welzijn van jongeren die niet bij hun ouder(s) kunnen wonen (United Nations General Assembly, 2010). Toezicht kent

verschillende voordelen. Allereerst kan er door de suggesties van de toezichthouder de zorg verbeterd of veranderd worden, zodat de geboden zorg van betere kwaliteit is (Davis et al., 2001). Volgens Sparrow (2011) is het belangrijkste doel van toezicht het ontdekken van problemen en het participeren bij het oplossen van deze problemen. Daarnaast kan bij falen van het leveren van goede zorg, worden ingegrepen om kwetsbare gebruikers van zorg te beschermen (Davis et al., 2001). Tot slot wordt door middel van toezicht verantwoording van de geleverde zorg afgelegd aan de politici en het publiek (Robben, 2010).

Bij toezicht worden de normen gecontroleerd die zijn opgesteld en wordt er gekeken of de regels worden nageleefd (Sullivan-Taylor, 2021; Schaefer & Wiig, 2017). Volgens het onderzoek van Leistikow et al., (2022) zijn normen voor toetsing van kwaliteit van belang. Deze normen laten zien wat door de gebruiker van de zorg, de zorgverlener, de overheid en de gemeenschap van waarde wordt geacht bij het bieden van kwalitatieve zorg (Black, 2017; Windholz, 2017). De toezichthouder moet deze vier perspectieven meenemen in de afweging in wat belangrijk is om toezicht op te houden (Leistikow et al., 2022). Deze normen worden opgenomen in richtlijnen en toezichtkaders. Richtlijnen en toezichtkaders zorgen voor overzichtelijke toetsingsnormen, waardoor afstemming tussen betrokken partijen beter tot stand kan komen en zorg beter gereguleerd kan worden (Kok et al., 2019).

Het traditionele toezichtmodel is gegrond op de gedachte dat diensten moeten voldoen aan normen, waardoor kwetsbare groepen beschermd kunnen worden (Walshe et al., 2014). De Inspectie dient hierbij als een vierde macht, naast de uitvoerende, wetgevende en rechterlijke macht (Grace, 2005). Een tweede theorie veronderstelt dat Inspectie richtlijnen en advies bieden aan beleidsmakers die daardoor de handelingen van dienstverleners beter kunnen sturen. Een derde theorie veronderstelt dat Inspectie zorgt voor het continu verbeteren van prestaties van organisaties (Walshe et al., 2014).

Toezicht door Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ)

In Nederland houdt de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) toezicht op de kwaliteit van de zorg binnen gezinshuizen (Montfoort, 2017; Jeugdwet, 2015, §9, art.9.1). De IGJ toetst of een gezinshuis voldoende kwaliteit bezit en veiligheid biedt, zodat jongeren kunnen opgroeien in een omgeving met voldoende stabiliteit en geborgenheid (Fermin et al., 2019; Hermanns et al., 2005). Veiligheid en stabiliteit is belangrijk voor een gezonde ontwikkeling van jongeren (Harden, 2004). Het toetsen van de kwaliteit in gezinshuizen wordt gedaan door middel van het JIJ-kader (Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd, 2021). Dit toetsingskader bestaat uit drie thema's:

1. Ontwikkelingsgerichte hulp
2. De kundige hulpverlener
3. Goed bestuur

Elk thema bestaat uit verschillende normen met daarachter een uitleg van deze normen. De normen zijn gebaseerd op de huidige wet- en regelgeving. Een norm en uitleg bij het thema 'ontwikkelingsgerichte hulp' is bijvoorbeeld norm 1.3: *'Jeugdigen en ouders worden met respect behandeld en ervaren begrip en vertrouwen'* (Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd, 2021, p.3). De uitleg hierbij is als volgt:

In de dagelijkse praktijk besteden hulpverleners voldoende tijd en aandacht aan de jeugdige en ouders en bieden nabijheid. De hulpverleners respecteren de grenzen en privacy van de jeugdige en ouders. De hulpverlener investeert in een goede samenwerkingsrelatie met de jeugdige en stelt zich hierbij eerlijk en ondersteunend op. (Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd, 2021, p.3)

Bij de toetsing van het JIJ- kader zijn de drie vormen van toezicht van belang. Allereerst is er het thematisch toezicht. Dit houdt in dat de Inspectie aan de hand van een thema toezicht houdt. Daarnaast is er het risicogericht toezicht, wat inhoudt dat de Inspectie langskomt als zij signalen hebben ontvangen van organisaties, ouders, jongeren of professionals dat de geleverde zorg van onvoldoende kwaliteit is. Tot slot is er nog het calamiteitentoezicht. Hierbij houdt de Inspectie toezicht, nadat er een incident heeft plaatsgevonden (Lünneman et al., 2021).

Kwaliteitscriteria voor gezinshuizen

In 2016 heeft de IGJ gevraagd aan het werkveld om richtlijnen en kwaliteitseisen op te stellen voor de toetsing in gezinshuizen (Present, 2021). Dit verzoek kwam na het verschijnen van het rapport 'Verantwoorde hulp voor jeugd in gezinshuizen', waaruit bleek dat de richtlijnen en kwaliteitseisen voor de toetsing in gezinshuizen niet voldoende aansloten (Nji & Hogeschool Leiden, 2021). Dit kwam doordat steeds meer jongeren met complexe problematiek moesten worden opgenomen in gezinshuizen. Daarnaast kwam uit bezoek aan gezinshuizen verbeter- en aandachtspunten naar voren voor de toen geldende richtlijnen (Nji & Hogeschool Leiden, 2021). Aan de hand van de richtlijnen en kwaliteitseisen die het werkveld zou gaan opstellen, zou volgens de Inspectie een toetsingskader ontwikkeld kunnen worden (Nji & Hogeschool Leiden, 2021). Dit zal ervoor zorgen dat gezinshuizen zich beter kunnen verantwoorden, hun kwaliteit van geboden zorg kunnen verbeteren en ze transparanter en navolgbaarder kunnen handelen (Davis et al., 2001; Flodgren et al., 2016).

Het werkveld heeft naar aanleiding van deze oproep richtlijnen en kwaliteitseisen opgesteld, die zijn opgenomen in de zogeheten kwaliteitscriteria (Present, 2021). De kwaliteitscriteria zijn ontwikkeld door een kernteam van vertegenwoordigers die ervaring en kennis hebben met gezinshuizen, zoals een beleidsadviseur van Jeugdzorg Nederland, directieleden van een gezinshuisorganisatie (Gezinshuis.com), hoofdbehandelaars van gezinshuizen en onderzoekers van Hogeschool Leiden (Nji & Hogeschool Leiden, 2021). Tijdens het opstellen van de kwaliteitscriteria is er veel gebruik gemaakt van input uit het werkveld. Er zijn inputteams en een klankbordgroep opgericht, die feedback konden geven op het concept van de kwaliteitscriteria (Nji & Hogeschool Leiden, 2021). Het werkveld heeft op basis van de definitie van gezinshuizen een visie opgesteld voor wat belangrijk is bij geboden zorg in gezinshuizen (Present, 2021). Dit leidde tot de volgende bouwstenen van de kwaliteitscriteria:

1. Bekwame gezinshuisouder
2. Leefklimaat in gezinshuizen

3. Positie van het kind en diens ouders
4. Organisatie van transparante en navolgbare goede zorg (Present, 2021).

Het is belangrijk om belanghebbenden bij onderzoek te betrekken, omdat dit vaak helpt om de te bestuderen vraagstukken te verbeteren (Wallerstein & Duran, 2010). Daarnaast bevordert het de interpretatie van de resultaten van een onderzoek (Bowen et al., 2017). Bij het opstellen van de kwaliteitscriteria heeft het werkveld een belangrijke bijdrage geleverd vanuit hun expertise, wat ter bevordering was bij het opstellen van de kwaliteitscriteria (Nji & Hogeschool Leiden, 2021).

Bovendien kan onderzoek beter uitgevoerd worden, als belanghebbenden betrokken worden bij onderzoek (Han et al., 2021). Dit is terug te zien bij het betrekken van het werkveld bij het opstellen van de kwaliteitscriteria, doordat het werkveld zo representatief mogelijk vertegenwoordigd was. Daarnaast hebben zij een toetsingskader opgesteld, waar gezinshuizen zich in kunnen terugvinden en hierdoor goede zorg kunnen leveren (Nji & Hogeschool Leiden, 2021).

Ondanks de opstelling van de kwaliteitscriteria toetst de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd, sinds januari 2021, aan de hand van het JIJ-kader de kwaliteit in gezinshuizen (Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd, 2021).

De rol van de gemeente

Naast de IGJ hebben ook gemeenten een rol bij het toezicht op de kwaliteit in de jeugdzorg. Sinds de nieuwe jeugdwet van 2015 zijn gemeenten verantwoordelijk voor jeugdhulp, in plaats van de landelijke overheid (Bex- Reimert et al., 2016; Evenboer, 2015). Het doel van decentralisatie was dat hulp dicht bij huis toegankelijker werd om ervoor te zorgen dat er meer op maat ondersteuning zou worden geboden (Bex- Reimert et al., 2016). Er zijn echter problemen ontstaan door administratieve lasten en de moeilijkheid van het bieden van maatwerk aan steeds meer zorggebruikers (ZonMw, 2018). Aan de gemeente is ook de taak weggelegd om jeugdhulp aan te bieden van goede kwaliteit, onder andere in gezinshuizen (Sombroek et al., 2023). De kwaliteitscriteria kunnen helpen bij het inkopen van goede jeugdhulp (Present, 2021). De gemeente kan aan de hand hiervan beslissen welke hulp zij wel of niet inkopen (Nederlands Jeugdinstituut,

z.d.). Gemeenten kunnen een beroep doen op de IGJ, wanneer de kwaliteit van een gezinshuis niet voldoende is (Present, 2021). Gemeenten zijn verplicht ervoor te zorgen dat iedereen de best passende hulp kan krijgen. Dit doen ze door het inkopen van jeugdhulpaanbieders (Nederlands Jeugdinstituut, 2022). Deze jeugdhulpaanbieders moeten goede afspraken met gezinshuisouders maken over het leveren van goede zorg, op basis van de kwaliteitscriteria (Present, 2021). Ook heeft elke jeugdhulpaanbieder een klachtencommissie waar iedereen die betrokken is bij een gezinshuis terecht kan (Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd, 2021).

Keurmerken

Naast de Inspectie, gemeenten en de jeugdhulpaanbieders die een aandeel leveren bij het toezicht op de kwaliteit in gezinshuizen heeft het Keurmerk Gezinshuizen ook een rol bij toezicht in gezinshuizen (Present, 2021). In de Jeugdwet worden eisen gesteld aan instellingen die jeugdbescherming en/ of jeugdreclassering willen uitvoeren. Er is bepaald dat deze instellingen aan bepaalde kwaliteitseisen moeten voldoen (Jeugdwet, 2015 §.4). De minister van Veiligheid en Justitie heeft het Keurmerkinstituut als beoordelaar aangewezen om te kijken of instellingen voldoen aan de kwaliteitseisen (Inspectie Jeugdzorg, 2017).

Het Keurmerk Gezinshuizen waarborgt de kwaliteit in gezinshuizen, door het afgeven van een certificaat waarin is vastgesteld dat de kwaliteit van een gezinshuis voldoende is (Keurmerk Gezinshuizen, 2020). Het Keurmerk biedt transparantie en navolgbaarheid (Keurmerk Gezinshuizen, 2020). Zo kunnen gezinshuizen verantwoording aan derden afleggen van de kwaliteit in hun gezinshuis (Keurmerk Gezinshuizen, 2020). Het certificaat geldt drie jaar (Keurmerk Gezinsvervangende Jeugdzorg, z.d.). Aan de hand van de Kwaliteitscriteria Gezinshuizen zijn er drie pijlers opgesteld, waar het Keurmerk naar kijkt: 'het gezinshuis', 'de jeugdige en diens ouders' en 'de gezinshuisouders'. Er worden hier jaarlijks twee toezichtbezoeken voor uitgevoerd (Keurmerk Gezinshuizen, 2020).

Het Keurmerk gebruikt de ISO 9001. Dit is een internationale norm voor het kwaliteitsmanagement van organisaties (Keurmerk Gezinsvervangende Jeugdzorg, z.d.). Volgens To

et al., (2011) en Psomas et al., (2010) is het voldoen aan de norm en de minimale vereisten van een kwaliteitsstandaard op zichzelf onvoldoende. Er moet telkens gestreefd worden naar meer kwaliteitsverbetering. Een kwaliteitscertificaat dient hierbij niet het eindpunt te zijn, maar het startpunt voor onderzoek naar hoe er meer en betere kwaliteit kan worden geleverd (Psomas et al., 2013).

Toezicht in de praktijk

Uit het onderzoek van Diaz en Aylward (2019) blijkt dat toezichthouders vaak andere thema's belangrijk vinden dan bijvoorbeeld jeugdhulpverleners en betrokken jeugdigen. Daarnaast zijn toezichthouders zich niet altijd bewust van de uitdagingen waarmee jeugdhulpverleners en jongeren te maken krijgen (Diaz & Aylward, 2019).

Uit onderzoek van Fermin et al., (2019) blijkt dat kleine woonvormen toezicht van de IGJ over het algemeen als positief ervaren, maar dat er ook verbeterpunten waren. Een bezoek van de Inspectie wordt vaak niet aangekondigd, wat als niet prettig werd ervaren. Daarnaast geven kleine woonvormen aan dat de Inspectie meer kan afstemmen met zorgaanbieders, gemeenten en het Keurmerkinstituut, aangezien zij ook aan deze organisaties verantwoording moeten afleggen van hun handelen. Het onderzoek van Fermin et al., (2019) heeft alleen de ervaringen met toezicht vanuit de IGJ onderzocht. Daarnaast ging het onderzoek over kleine woonvormen in het algemeen. Dit onderzoek is daarom relevant, omdat op basis van de resultaten die uit dit onderzoek naar voren kunnen komen, er aanbevelingen kunnen worden gegeven aan de Inspectie en andere toezichthouders, over de toetsing van de kwaliteit in gezinshuizen. Hier is nog geen eerder onderzoek naar gedaan. Dit onderzoek zou bij kunnen dragen aan meer kennis over wat gezinshuisouders belangrijk vinden bij de toetsing van de kwaliteit in hun gezinshuizen.

Dit leidt tot de volgende onderzoeksvraag: *'Hoe ervaren gezinshuisouders het toezicht op de kwaliteit van hun gezinshuizen?'*

Het onderzoek is als volgt opgebouwd. Eerst wordt de methode beschreven, waarin uiteengezet wordt hoe de interviews zijn afgenomen en geanalyseerd. Vervolgens worden de

resultaten besproken. Als laatste wordt er een conclusie gegeven over de resultaten. Daarna volgt een discussie, waarbij in wordt gegaan op de betrouwbaarheid en validiteit van het onderzoek en worden er praktische implicaties en methodologische beperkingen gegeven.

Methode

Onderzoeksdesign

De onderzoeksvraag is beantwoord door het uitvoeren van kwalitatief onderzoek. Dit is gedaan door middel van interviews. Deze interviews zijn gericht op het uitvragen van de ervaringen van gezinshuisouders met het toezicht dat zij hebben gehad. Onder dit toezicht valt onder andere het toezicht vanuit de jeugdzorgaanbieders, het Keurmerkinstituut en de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd. De interviews zijn semi- gestructureerd. Dit houdt in dat er een interviewleidraad is opgesteld, met vragen die aan alle participanten gesteld zijn, waarvan de volgorde per interview verschillend kan zijn (McGrath et al., 2019). Daarnaast kan de interviewer doorvragen op antwoorden die de respondent geeft, om een duidelijker en gedetailleerder beeld te krijgen van informatie (Adeoye-Olatunde & Olenik, 2021). Door het gebruik van semigestructureerde interviews kan de interviewer een zo goed mogelijk beeld krijgen van de kennis, ervaringen en meningen van de respondent (Nathan et al., 2019). Daarnaast kan de interviewer controleren of de informatie die de respondent geeft, overeenkomen met zijn interpretatie van deze informatie (Flick, 2018). Tot slot is door het gebruik van semigestructureerde interviews het mogelijk om tijdens de analyse patronen uit de data af te leiden (Hennink et al., 2011).

Participanten

De interviews zijn gehouden met vier gezinshuizen, waarvan twee werkzaam zijn in Noord-Nederland en twee in Midden- Nederland. Met gezinshuis één en vier is een interview afgenomen met beide gezinshuisouders. De overige twee interviews zijn afgenomen met één gezinshuisouder, omdat hun partners niet aanwezig konden zijn bij het interview. In de resultaten wordt, wanneer verwezen wordt naar gezinshuis één en vier, de mening van beide gezinshuisouders bedoeld.

Aangezien de meeste gezinshuisouders in Nederland gemiddeld vier tot zes jongeren opvangen, zijn gezinshuisouders geïnccludeerd die minimaal vier en maximaal zes jongeren opvangen (Nji & Hogeschool Leiden, 2021). De gezinshuisouders moeten fysiek bezoek hebben gehad van de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd, die controleert op de kwaliteit van de zorg in hun gezinshuizen.

Gezinshuis één heeft een achtergrond in de crisispleegzorg. Daarnaast waren beide gezinshuisouders verpleegkundigen in het UMCG op de kinderafdeling. Zij zijn een gezinshuis gestart in 2015. Gezinshuisouder twee heeft een achtergrond in de crisispleegzorg en zijn een gezinshuis gestart in 2022. Gezinshuisouder drie heeft een achtergrond in de pleegzorg en heeft daarnaast 21 jaar in het speciaal onderwijs gewerkt. Zij zijn een gezinshuis gestart in 2020. Eén van de gezinshuisouders van gezinshuis vier is werkzaam geweest in de gezondheidszorg als activiteitenbegeleider. In 2004 heeft hij, met zijn voormalige partner, een gezinshuis opgericht. In 2014 is zijn huidige partner erbij gekomen. Deze gezinshuisouder heeft de opleiding SPW gevolgd.

Procedure

Participanten zijn geworven via gezinshuisorganisatie Gezinshuis.com. Deze stichting start en begeleidt gezinshuizen en staat zodoende in contact met gezinshuisouders. Via Gezinshuis.com is een oproep gedaan om deel te nemen aan dit onderzoek. Dit heeft ervoor gezorgd dat vier gezinshuizen bereid waren om deel te nemen. Daarnaast is nog een gezinshuis benaderd vanuit het netwerk van de begeleider van dit onderzoek. Uiteindelijk hebben drie van deze vijf gezinshuizen geparticipeerd in het onderzoek. De overige twee gezinshuizen waren niet beschikbaar in de periode van de interview afnames. Via contact met één van de drie participerende gezinshuizen is er nog een gezinshuis benaderd. Dit gezinshuis was bereid om deel te nemen aan het onderzoek en beschikbaar in periode van de interview afnames. Met alle gezinshuisouders is contact geweest via de mail, door één van de onderzoekers. Uiteindelijk hebben vier gezinshuizen geparticipeerd in het onderzoek. Twee van de vier interviews hebben plaatsgevonden bij gezinshuizen thuis. De overige twee zijn door middel van video- gesprekken online afgenomen. Dit was vanwege de reisafstand en de beperkte tijd voor het inplannen van interviews.

Tijdens de interviews waren één of twee gezinshuisouders aanwezig. Vooraf aan de interviews is een informatiebrief en een toestemmingsbrief (informed consent) verstuurd aan de gezinshuisouders. De informatiebrief bevat informatie over het doel van het onderzoek en de rechten van de participanten. De toestemmingsbrief is door de gezinshuisouders teruggestuurd, voordat de interviews zijn afgenomen. Hierin verklaren zij dat ze de informatie over het onderzoek hebben gelezen en instemmen met het meedoen aan het onderzoek.

Afname interviews

De interviews zijn afgenomen door twee onderzoekers. De interviews duurden gemiddeld 40 minuten. De interviews zijn opgenomen met een audiorecorder, zodat de interviews nageluisterd kunnen worden. Daarna zijn de interviews op de Y- schijf, de beveiligde schijf, van de Rijksuniversiteit Groningen gezet. De interviewtranscripts worden hier ook opgeslagen, zodat derden hier niet bij kunnen. Zo blijft de data beveiligd en wordt de privacy van de participanten beschermd. De ruwe data blijft één jaar bewaard in de beveiligde omgeving van de RuG. De audiobestanden zijn verwijderd van de audiorecorder. De geïnformeerde toestemming is geüpload naar de Y- schijf en de papieren versie hiervan is vernietigd.

Opzet interviewleidraad

De interviewleidraad is als volgt opgesteld. Het start met een uitleg over het onderzoek. Hierna zijn open vragen gesteld. Er is getracht om deze vragen op te stellen volgens het boek van Baarda et al., (2012). Bij het opstellen van vragen is het belangrijk om ze zo concreet mogelijk op te stellen, zodat het niet- sturende vragen zijn. Daarnaast is het van belang dat elke participant begrijpt wat er met de vragen bedoeld wordt, er geen toevoegingen worden gegeven en er niet meerdere vragen tegelijk gesteld worden. De open vragen gaan over het onderwerp van dit onderzoek, namelijk toezicht. Zo is er gevraagd aan de gezinshuisouders welke organisaties meekijken in hun gezinshuis, hoe deze organisaties meekijken, hoe een inspectiebezoek verloopt, wat gezinshuisouders vinden van de vormen van toezicht die ze hebben in hun gezinshuis, wat de meerwaarde is van toezicht in hun gezinshuis, wat de uitdagingen zijn met toezicht, of het toezicht

invloed heeft op de rol van hen als gezinshuisouder en of de huidige vormen van toezicht een accuraat beeld hebben gekregen van hun gezinshuis.

Analyse

De getranscribeerde interviews zijn geüpload in Atlas.ti. Hier is vervolgens in gecodeerd. Tijdens dit proces is er inductief gecodeerd. Dit houdt in dat het transcript niet is gecodeerd vanuit de theorie, maar vanuit de data (Schreier, 2012). Er is een thematische analyse uitgevoerd. Dit betekent dat er op zoek gegaan wordt naar thema's en patronen in de data. De thematische analyse bestaat uit zes stappen. Bij de eerste stap wordt de data verkent door middel van transcriberen en het doorlezen van het transcript. Bij de tweede stap worden er codes gegeven aan de data. Bij de derde stap worden uit de codes thema's geïdentificeerd. Bij de vierde stap worden thema's gereviseerd en wordt gekeken of de thema's daadwerkelijk uit de data naar voren komen. Bij de vijfde stap worden thema's gedefinieerd. Tot slot is stap zes het presenteren van de resultaten van de uitgevoerde analyse (Braun & Clarke, 2008). Terugkerende thema's zijn geïdentificeerd en hier is een codeboom voor opgesteld. De codeboom bestaat uit de hoofdcodes 'belang van toezicht', 'behoefte aan toezicht', 'toezichtbezoek' en 'professionaliteit', met 33 subcodes.

Aanpassingen van de codeboom

Na de analyse van de subcodes zijn 3 subcodes verwijderd, die niet relevant waren voor het beantwoorden van de onderzoeksvraag. De hoofdcodes 'belang van toezicht' en 'behoefte aan toezicht' zijn samengevoegd tot één hoofdcode, namelijk 'belang van toezicht'. Dit werd gedaan, omdat deze codes erg overeenkwamen. Bij 'belang van toezicht', zijn twee subcodes toegevoegd, namelijk 'feedback' en 'verantwoording'. De hoofdcode 'toezichtbezoek' is veranderd in 'vormen van toezicht', omdat de subcodes behorende bij deze hoofdcode niet alleen over het toezichtbezoek gaan. De subcode 'beeld van gezinshuis' is veranderd in 'representatie gezinshuis', omdat dit een beter beschrijving is van wat er met deze subcode bedoeld wordt. De subcode 'mening over toezicht' is veranderd in een hoofdcode, omdat dit een belangrijk onderdeel is voor het beantwoorden van de onderzoeksvraag. De subcode 'werken aan verbetering' is verwijderd, omdat

deze niet relevant was voor het beantwoorden van de onderzoeksvraag. Uiteindelijk heeft dit voor een codeboom gezorgd met als hoofdcodes ‘belang van toezicht’, ‘vormen van toezicht’, ‘mening over toezicht’ en ‘professionaliteit’, met 29 subcodes.

Resultaten

Belang van toezicht

Transparantie en verantwoording

Wat alle gezinshuisouders gemeen hadden is dat ze open en transparant willen werken. Daarom mogen de verschillende vormen van toezicht meekijken. Zo geeft een gezinshuisouder aan dat ze het fijn vindt dat instanties kunnen meekijken: ‘Want anders heb je denk ik wat te verbergen, voor mijn gevoel hoor, maar, ja ik vind het alleen maar fijn, dan heb je het gewoon transparant. Gewoon, iedereen moet gewoon kijken.’ (G3) Hierbij past ook de subcode ‘verantwoording’. Alle gezinshuisouders zijn daarnaast bereid om verantwoording af te leggen van hoe zij te werk gaan. ‘Je krijgt van de overheid geld en kinderen zijn kwetsbaar. Dus wat mij betreft mag iedereen meekijken met wat wij doen.’ (G3)

De twee gezinshuizen die betrekkelijk kortgeleden zijn gestart met hun gezinshuis zijn overwegend positiever over het belang van toezicht, dan de gezinshuizen die al langer werkzaam zijn als gezinshuisouder.

Door het métatoezicht van de IGJ op de franchiseorganisatie, Gezinshuis.com, is er, volgens één gezinshuis ook minder behoefte vanuit de IGJ om een fysiek toezichtbezoek uit te voeren in gezinshuizen. ‘Dat is ook helemaal niet handig om te doen, kunnen ze beter iets anders gaan doen.’ (G4)

Scherp blijven

Wat meerdere keren terugkwam uit het interview met één gezinshuis is dat toezicht ervoor zorgt dat ze scherp blijven:

“Ik denk, als er op een gegeven moment geen inspectie meer komt, dat je op zulk soort punten wel in kan dutten. Maar als er dan iets gebeurt, kom dan maar eens voor jezelf op van, ja, dit of dit heb ik eraan gedaan. Ja, dan kan je je eigenlijk nergens indekken.”(G2)

Feedback

Uit de interviews kwam naar voren dat gezinshuisouders behoefte hadden aan toezicht. De feedback die zij ontvingen van toezicht, kunnen ze gebruiken om hun handelen te verbeteren: ‘Laat maar komen, en vooral als dingen fout waren. Laat ze eh het maar zien, dan wordt er tenminste eindelijk wat aan gedaan, zeg ik altijd.’ (G1) Daarnaast vinden ze het ook fijn om positieve feedback te ontvangen.

Gezinshuisouders zijn het niet altijd met de feedback eens. Eén gezinshuisouder had een beloningslijstje voor de gezinshuiskinderen gemaakt, waar hun namen op stonden en waar zij aan wilden werken. De gezinshuisouders hadden bewust gekozen om dit beloningslijstje in het zicht van de gezinshuiskinderen te hangen, zodat de gezinshuiskinderen het niet zouden vergeten. Vanuit de IGJ werd aangegeven dat dit niet mocht vanwege het schenden van de privacyregels. De gezinshuisouders waren het niet met deze feedback eens, omdat zij ook foto’s van gezinshuiskinderen in hun huis hebben hangen. Deze foto’s mochten wel in het zicht van iedereen gehangen worden, terwijl dit volgens de gezinshuisouder meer laat zien van een persoon dan wat er op een beloningslijstje staat.

Vormen van toezicht

Bij het toezichtbezoek gaven gezinshuisouders aan, dat ze allen bezoek hebben ontvangen van het Keurmerk. Daarnaast hebben drie gezinshuizen bezoek gehad van de Inspectie. Alle gezinshuisouders zijn aangesloten bij een franchiseorganisatie en een zorgaanbieder.

Inspectiebezoek vanuit IGJ

Bij het inspectiebezoek hadden gezinshuisouders verschillende ervaringen met de houding van de toezichthouders. Die werd afwisselend als prettig en niet- prettig ervaren: ‘Ze waren super

enthousiast'(G3) en 'voelde niet gelijkwaardig, echt autoritair en wij gaan even vertellen hoe jullie het wel of niet moeten doen en dat we dat wel of niet goed hebben gedaan.' (G4)

Bij een toezichtbezoek ervoeren sommige gezinshuisouders een meningsverschil over bepaalde zaken. Dit was vooral zo bij het toezichtbezoek vanuit de IGJ. Een voorbeeld is dat één gezinshuis de VOG's van collega's moest aanleveren, maar dit niet had. Binnen een uur had dit gezinshuis de VOG's van de collega's. De Inspectie ging hier niet mee akkoord en heeft dit onderdeel als 'niet voldoende' beoordeeld. Het gezinshuis had hier een andere mening over, omdat hij de VOG's alsnog heeft geleverd tijdens het inspectiebezoek. Eén gezinshuisouder geeft aan dat de Inspectie goed met meningsverschillen omgaat. Je moet hierbij wel je mening kunnen onderbouwen. Ze ervaart dit als 'mooi, heel leerzaam.'(G2)

Keurmerkbezoek

Het Keurmerk komt elk jaar langs bij alle gezinshuizen. Drie gezinshuizen vinden dit bezoek prettig, omdat dit ervoor zorgt dat ze alle documenten en formulieren die ze moeten invullen ook goed bij kunnen houden. Eén gezinshuis vindt het bezoek van het Keurmerk niet relevant. Zo geeft dit gezinshuis aan: 'Ze kijken naar wat we ingevuld hebben en niet naar de praktijk'. (G4) Het Keurmerk is volgens dit gezinshuis wel handig voor startende gezinshuizen, omdat het zorgt voor een stukje bewustwording. Een voorbeeld is: 'Stel je voor dat er een kind wegloupt. Welke stappen zou je kunnen nemen?' (G4)

Representatie gezinshuis

De gezinshuisouders verschillen van mening over de vraag of toezichthouders een representatief beeld hebben gekregen van hun gezinshuis. Twee van de vier gezinshuizen zijn van mening dat toezichthouders een goed beeld hebben kunnen krijgen van hun gezinshuis, door de vele vormen van toezicht die er zijn. Zo geeft een gezinshuis aan dat het Keurmerk een goed beeld heeft gekregen van hun gezinshuis, doordat ze aan het Keurmerk 'aantoonbaar maken hoe jij het doet.' (G1) Een andere gezinshuisouder is van mening dat de IGJ en het Keurmerk geen goed beeld hebben gekregen van hun gezinshuis, maar de franchiseorganisatie wel. Dit komt doordat de

franchiseorganisatie vaker langskomt en hen persoonlijk beter kent. De IGJ en het Keurmerk kijken daarentegen vooral naar wat er ingevuld is in formulieren en hebben deze persoonlijke band niet met hen.

Vorbereiding toezicht

Uit de interviews kwam naar voren dat de gezinshuisouders niet weten wat de IGJ toetst op een inspectiebezoek. Van het Keurmerk was dit wel bekend. Een belangrijke subcode is 'balans tussen administratie en tijd met gezinshuiskinderen'. Gezinshuisouders moeten veel formulieren en documenten invullen en inleveren. Dit is vooral het geval bij het Keurmerk. Deze documenten worden beoordeeld door het Keurmerk en/ of de Inspectie. Gezinshuisouders vinden het vervelend dat ze veel tijd en energie kwijt zijn in het invullen en het aanleveren van documenten. Hun prioriteit ligt bij de kinderen die in hun gezinshuis wonen, en daar willen ze ook hun tijd en energie aan besteden: 'Dan is het administratieve, is niet echt helemaal aan ons besteed, zeg maar, omdat je echt met de kinderen bezig wil zijn.' (G2)

Aankondiging toezichtbezoek

De IGJ heeft bij twee gezinshuizen hun bezoek aangekondigd. Bij één gezinshuis is dit niet gebeurd. Dit werd als niet prettig ervaren. De gezinshuisouder geeft aan dat hij plotseling zijn andere werkzaamheden moest staken: 'Ik kom nu hieraan toe, maar nu zijn jullie hier, dus dat gaat niet meer lukken en dan verwachten ze ook nog dat je plompverloren alles tevoorschijn kan halen, wat zij vragen.' (G4)

Inhoud van het toezichtbezoek

Alle gezinshuisouders geven aan dat de IGJ en het Keurmerk veel vragen stellen over je portfolio, je visie, hoe je handelt in verschillende zaken en of je bekend bent met protocollen. Ze kijken naar het crisisplan, de veiligheid in je gezinshuis en hulpverleningsplannen. Daarbij zegt een gezinshuis: 'Ze zijn niet tevreden met alleen ja of alleen nee. Je wordt echt goed uitgespit.' (G2) Van het Keurmerk kijken ze vooral of alle formulieren die gezinshuisouders hebben ingevuld, nog recent zijn. Ze controleren dit door hun bezoek aan de gezinshuizen. Hierbij geldt: 'Alles wordt

bekeken.’(G1) Een gezinshuis geeft aan dat bij het toezichtbezoek vanuit de IGJ niet wordt gekeken naar het Keurmerk certificaat: ‘Kijk en als er een Inspectie komt, hebben wij dus ook gehad. We hebben een Keurmerk, die wordt aan de kant geschoven, want hun hebben een lijst en daar moet je aan voldoen.’ (G4)

Mening over toezicht

Schijnveiligheid

Twee gezinshuizen geven aan dat de verschillende vormen van toezicht niet altijd effectief zijn. Zo geeft een gezinshuisouder aan dat het toezicht op de toestellen waar de gezinshuiskinderen op spelen een vorm van valse veiligheid is. ‘De kinderen kunnen ook in de kastanjeboom klimmen ofzo. Die wordt natuurlijk door niemand gekeurd. Valse veiligheid hé.’ (G1) Een ander gezinshuis geeft aan dat toezicht niet effectief is bij het beoordelen van de kwaliteit van een gezinshuis. De IGJ, het Keurmerk en de franchiseorganisatie kijken volgens hen vooral naar wat zij invullen in documenten, en niet naar hoe het er in de praktijk echt aan toe gaat: ‘Maar al die computerdingen vinden we echt schijn, papierveiligheid, want je kan veel uit je duimzuigen. Maar als je in de praktijk niet zo werkt, dan is het helemaal niet eens veilig voor de kinderen.’(G4) Iemand die het papierwerk in orde heeft, krijgt volgens hen vaak een goede beoordeling van de Inspectie.

Oog voor werkervaring

Twee gezinshuizen ervaren het als vervelend dat er niet wordt gekeken naar hun werkervaring. Zij zouden dit stukje erkenning graag willen hebben.

Behoud van gezinsleven

Alle gezinshuisouders vinden het belangrijk om de kracht van een gewoon gezin uit te stralen. Ze ervaren hier door het toezicht wat zij hebben in hun gezinshuis belemmeringen in. Zo geeft een gezinshuis aan dat er bepaalde regels zijn, waar zij niet achter staan. Een voorbeeld is het telefoongebruik van gezinshuiskinderen. De gezinshuiskinderen mogen volgens instanties hun telefoon mee naar boven nemen als ze dat willen. De gezinshuisouders stonden hier niet achter: ‘Kijk, het is wel een gewoon gezin, dus daar moeten ze ook rekening houden dat gezinshuiskinderen

niet uitzonderlijke posities kunnen krijgen.’ (G3) Een ander gezinshuis geeft aan dat er in een gewoon gezin ook niet ‘een inspectie is voor je tuintoestellen.’ (G1)

Snel handelen

Eén gezinshuis loopt soms tegen de traagheid aan die er is in de jeugdzorg. Zij zijn gewend om snel te handelen: ‘Ja dat is ook de softheid een beetje. Het is niet overal zo. Maar nou, dat mag nog wel veel veranderen in de jeugdzorg denk ik, ja.’(G1)

Professionaliteit

Samenwerking

Alle gezinshuisouders werken onder een franchiseorganisatie en met een jeugdzorgaanbieder. Omdat iedereen met elkaar meekijkt en aan hetzelfde gemeenschappelijke doel werkt, een veilige plek voor kinderen, is er veel toezicht. Dit ervaren ze als fijn.

“Als jij gewoon je als gezinshuis hebt aangemeld en je bent aangesloten bij gezinshuis.com of bij een zorgondernemer en je zit in een driehoek, is er ontzettend veel toezicht en kunnen ouders ontzettend veel kwijt en wordt heel erg op de kinderen gelet en komen er heel veel mensen langs.”(G3)

Daarnaast kunnen ze met hun vragen altijd terecht bij hun franchiseorganisatie of bij de zorgaanbieder.

Eén gezinshuisouder wil meer contact met de Inspectie, het Keurmerk en de franchiseorganisatie. Alleen zo zouden deze organisaties kunnen weten hoe ze werken en beter de kwaliteit van gezinshuizen kunnen monitoren. Daarnaast gaf een ander gezinshuis aan dat zij vaker een toezichtbezoek wilden ontvangen vanuit de Inspectie:

“Het is gewoon fijn dat er zo gekeken wordt. En daarom hebben we ook wel zoiets van oké, toen die man wegging van de inspectie en zei van: ‘Ja we komen niet meer. Dat we zoiets dachten van, huh kom maar eens een keer binnen om te kijken of we niet in slaap zijn gedut.’ (G2)

Zaken op orde hebben

Drie gezinshuizen vinden het bieden van goede kwaliteit van zorg in hun gezinshuis belangrijk. Toezicht draagt hieraan bij. Hierdoor worden ze bevestigd in hun handelen. Daarnaast kunnen ze de feedback gebruiken om hun handelen te verbeteren. De andere gezinshuisouder geeft aan dat er zoveel documenten ingevuld moeten worden, wat niet altijd noodzakelijk is. 'Als ik nu zie, wie er altijd meekijken en wat ik allemaal aan de computer moet doen, gewoon belachelijk veel, dus bijna een fulltime job om die computerdingen in te vullen.' (G4)

Kindgerichtheid

Alle gezinshuisouders vinden de ontwikkeling van gezinshuiskinderen het belangrijkste. Ze geven allemaal aan dat ze hun tijd en energie willen besteden aan de kinderen die in hun gezinshuis wonen. Een gezinshuis benoemt dat het belangrijk is om een stukje kwaliteit te hebben in het gezinshuis, met als reden: 'Het is geen winkeltje, je hebt gewoon het grootste bezit van iemand ander hier in huis, dus dan, dat moet je gewoon goed doen, punt.' (G3)

Conclusie

In dit onderzoek is door middel van semigestructureerde interviews ervaringen van gezinshuisouders met toezicht onderzocht door middel van de volgende onderzoeksvraag: *'Hoe ervaren gezinshuisouders het toezicht op de kwaliteit van hun gezinshuizen?'*

Alle gezinshuizen hebben meerdere bezoeken ontvangen van het Keurmerk. Daarnaast hebben drie gezinshuizen bezoek gehad van de IGJ. Ook werken alle gezinshuizen samen onder dezelfde franchiseorganisatie, maar niet allemaal met dezelfde zorgaanbieder. Uit de resultaten blijkt dat alle gezinshuisouders toezicht belangrijk vinden, mits dit op de juiste manier gebeurt. Elke gezinshuisouder was van mening dat toezicht belangrijk is voor transparantie en verantwoordelijk werken. De feedback die ze ontvangen kunnen ze gebruiken voor het verbeteren van hun handelen.

Wanneer wordt gekeken naar hoe toezichthouders communiceren met gezinshuisouders is er ruimte voor verbetering. Eén gezinshuis gaf aan dat de toezichthouders die zij ontvingen vanuit de IGJ een autoritaire houding hadden. Daarbij werd het inspectiebezoek ook niet aangekondigd, wat

als niet prettig werd ervaren. Door de andere gezinshuisouders werd het als prettig ervaren dat de IGJ een dag of anderhalve dag van tevoren hun bezoek aankondigde.

De manier waarop de toezichthouders nu hun toezicht vormgeven wordt niet altijd als relevant bestempeld door de gezinshuisouders. Alle gezinshuizen vinden het doen van veel administratieve taken een nadeel van het toezicht wat zij hebben in hun gezinshuis. Deze tijd besteden zij liever aan de gezinshuiskinderen. Daarnaast geven twee gezinshuizen aan dat er ook een soort schijnveiligheid is. Door al het papieren werk weten toezichthouders niet wat er werkelijk in de praktijk gebeurt in een gezinshuis. Deze twee gezinshuizen zijn al jaren actief in de gezinshuiszorg. De andere twee gezinshuisouders zijn positiever over toezicht. Volgens hen wordt er naar alle aspecten van kwaliteit en veiligheid gekeken, waardoor de kwaliteit in een gezinshuis ook echt gezien kan worden. Deze twee gezinshuizen zijn één of twee jaar actief in de gezinshuiszorg.

Wat alle gezinshuisouders als een belemmering ervaren is dat er bepaalde regels zijn die ervoor zorgen dat zij niet kunnen functioneren als een gewoon gezin.

De samenwerking die gezinshuisouders hebben met een franchiseorganisatie en jeugdzorgaanbieder worden verschillend ervaren. Elk gezinshuis was tevreden met de zorgaanbieder. Eén gezinshuis geeft aan dat meer contact met de franchiseorganisatie ervoor zou kunnen zorgen dat zij ook beter zicht kunnen krijgen op hoe er in het gezinshuis te werk wordt gegaan, wat kan bijdragen aan de kwaliteit. De andere gezinshuizen waren tevreden met het contact dat ze hadden met de franchiseorganisatie.

Er kan dus geconcludeerd worden dat toezicht door iedereen belangrijk wordt gevonden, mits dit op de juiste manier wordt gedaan. Hierbij moeten toezichthouders geen autoritaire houding hebben en moet toezichtbezoek aangekondigd worden. Daarnaast moeten toezichthouders meer kijken naar hoe een gezinshuis in de praktijk werkt en niet vanuit wat ingevuld is in documenten en formulieren. Bovendien moeten toezichthouders meer begrip hebben voor gezinshuisouders die ook als een gewoon gezin willen functioneren. Het samenwerken met de franchiseorganisatie zou verbeterd kunnen worden door meer contact te hebben met de gezinshuizen.

Discussie

Opvallend is dat de twee gezinshuizen die langer werkzaam zijn als gezinshuis over het algemeen minder positief zijn over het toezicht dan gezinshuizen die net begonnen zijn. Een mogelijke verklaring voor deze bevinding kan zijn dat ze tegen meer problemen zijn aangelopen, omdat ze vaker in contact zijn geweest met de verschillende vormen van toezicht. Dit kan ervoor zorgen dat ze minder tevreden zijn met toezicht (Smith & Shields, 2013). Dit geldt niet voor de IGJ, aangezien die vaak maar één keer komt, maar wel voor het Keurmerk bezoek en het contact met de franchiseorganisatie en jeugdzorgaanbieder.

Dat toezicht belangrijk is voor de bevordering van de kwaliteit van zorg, volgens De Bree & Stoopendaal (2020), wordt niet door elk gezinshuis onderschreven. Twee gezinshuizen geven aan dat toezicht belangrijk is voor de bevordering van de kwaliteit van zorg in hun gezinshuis. Een ander gezinshuis is van mening dat toezicht een vorm van schijnveiligheid is en geen meerwaarde heeft. Een vierde gezinshuis is genuanceerder en vindt dat toezicht vanuit het Keurmerk een bijdrage levert aan de kwaliteit van zorg, maar dat er ook een vorm van schijnveiligheid is die gevangen wordt in de formulieren en documenten. Tegelijkertijd staan deze gezinshuizen wel open voor toezicht om zo transparant mogelijk te werken om verantwoording te kunnen afleggen van hun handelen. Dit is volgens Robben (2010) een van de voordelen van toezicht.

Uit het onderzoek is gebleken dat gezinshuisouders niet weten van de normen en richtlijnen die toezichthouders vanuit het IGJ gebruiken. Vanuit het Keurmerk was dit wel bekend. Het toetsingskader waar de IGJ mee toetst, het JIJ- kader, was niet bij hen bekend. Volgens Leistikow et al., (2022) is het belangrijk dat toezichthouders de mening van de zorgverlener meenemen in het toezicht dat zij uitvoeren. Aangezien het toetsingskader niet bekend was bij de gezinshuisouders, is dit niet meegenomen in het toezicht houden van de IGJ in gezinshuizen. Dat toetsingskaders zorgen voor betere afstemming tussen betrokken partijen, met als gevolg beter gereguleerde zorg, volgens het onderzoek van Kok et al., (2019), wordt met dit onderzoek niet bevestigd.

Uit het onderzoek is gebleken dat de drie gezinshuizen die toezicht hebben ontvangen vanuit de IGJ, dit aan de hand van het thematisch toezicht hebben gehad. Het risicogericht toezicht en calamiteitentoezicht wat ook gedaan wordt door de IGJ heeft niet plaatsgevonden (Lünneman et al., 2021).

Gezinshuizen vinden het prettig als inspectiebezoek wordt aangekondigd en ervaren het als vervelend als dit niet gebeurt. Dat onaangekondigd inspectiebezoek als niet prettig wordt ervaren, is gebleken uit eerder onderzoek (Fermin et al., 2019). Eén gezinshuis wil graag meer contact en afstemming tussen de verschillende partijen die toezicht houden in hun gezinshuis. Dit komt overeen met wat Fermin et al., (2019) eerder heeft gevonden. De andere drie gezinshuizen ervaren goed contact en afstemming tussen de verschillende partijen.

Twee van de vier gezinshuizen zijn van mening dat toezichthouders een goed beeld hebben kunnen krijgen van hun gezinshuis. Het gezinshuis waar alleen het Keurmerk toezichtbezoeken heeft gehouden, is van mening dat deze toezichthouders een goed beeld hebben gekregen van hun gezinshuis. Dit komt omdat gezinshuisouders zo transparant mogelijk werken. Transparant handelen zal ervoor zorgen dat gezinshuizen zich beter kunnen verantwoorden (Davis et al., 2001; Flodgren et al., 2016). Eén gezinshuis deelt deze mening niet, omdat toezichthouders niet kijken naar hoe het in de praktijk van een gezinshuis aan toe gaat, maar naar de formulieren die gezinshuisouders invullen. Op basis hiervan wordt het toezichtbezoek uitgevoerd. Een verklaring hiervoor kan zijn dat toezichthouders vaak andere thema's belangrijk vinden dan jeugdhulpverleners (Diaz en Aylward, 2019).

Eén gezinshuis gaf aan dat er door het métatoezicht van de IGJ op de franchiseorganisatie, Gezinshuis.com, de Inspectie ook minder vaak langskomt bij gezinshuizen. Op de website van de franchiseorganisatie wordt inderdaad aangegeven dat er métatoezicht op hun organisatie wordt uitgevoerd, om bureaucratie voor gezinshuizen te verminderen (Schotpoort, 2020).

Volgens Psomas et al., (2013) dient een kwaliteitscertificaat, zoals het Keurmerk Gezinshuizen, een startpunt te zijn voor hoe er meer en betere kwaliteit kan worden geleverd. Eén

gezinshuis ziet dit anders en wil meer erkenning voor het certificaat, omdat hier nu geen rekening mee wordt gehouden door de IGJ als zij een toezichtbezoek uitvoeren.

Beperkingen

Betrouwbaarheid

Een beperking van het onderzoek is dat niet alle participanten dezelfde vorm van afname van het interview hebben gehad. Zo hebben er vanwege de haalbaarheid van het onderzoek, twee online interviews en twee interviews bij gezinshuizen thuis plaatsgevonden. Dit heeft gevolgen voor de betrouwbaarheid van de studie. Bij fysiek bezoek is de non-verbale communicatie ook opgemerkt, die context biedt aan de verbale woorden van de participanten (Saarijärvi & Bratt, 2021). Dit is lastiger bij het afnemen van online interviews (Flick, 2018). Ook zijn niet alle gezinshuizen die bereid waren om mee te werken aan het onderzoek geïnccludeerd. Vanwege tijdsdruk was dit niet mogelijk, waardoor mogelijk relevante informatie niet is meegenomen.

Het analyseren van de interviews is door beide onderzoekers zelfstandig uitgevoerd, waardoor er geen interbeoordelaarsbetrouwbaarheid vastgesteld kon worden. Dit kan de kans op bias verhogen, door de subjectiviteit die gepaard gaat met het vaststellen van patronen, codes en thema's (DeCuir-Gunby et al., 2010). De definitieve codeboom is niet gebruikt om de transcripten nog een keer te coderen. Het nadeel hiervan is dat mogelijke data niet is opgemerkt die wel als relevant beschouwd kan worden voor het beantwoorden van de onderzoeksvraag (Campbell et al., 2013).

Tijdens het afnemen van de interviews was er sprake van een interbeoordelaarsbetrouwbaarheid. De interviews zijn afgenomen door twee onderzoekers die tijdens het interview hebben gecontroleerd of er voldoende antwoord is gegeven op de interviewvragen. Ook de codeboom is aan elkaar voorgelegd voor feedback. Dit vergroot de betrouwbaarheid van het onderzoek (Campbell et al., 2013). Vanwege het vragen naar ervaringen van gezinshuisouders kan een mate van subjectiviteit niet ontbreken in het onderzoek (Nathan et al., 2019).

Gezinshuizen zijn een Nederlands concept. Hoewel er in het buitenland vergelijkbare concepten zijn, kan dit niet een op een vertaald worden naar de Nederlandse context. Hierdoor moet er voorzichtig om worden gegaan met het trekken van conclusies uit wetenschappelijke bronnen. Er zijn in dit onderzoek veel bronnen gebruikt over pleegzorg of residentiële instellingen. Dit is niet hetzelfde concept als gezinshuizen, maar informatie uit deze bronnen die bruikbaar en vertaalbaar was naar gezinshuizen is meegenomen. Er is nog niet veel onderzoek gedaan naar gezinshuizen, waardoor de wetenschappelijke literatuur die gevonden is over dit onderwerp recente bronnen zijn. Het gebrek aan wetenschappelijke bronnen heeft geen invloed gehad op het onderzoek, maar wel op het uitzetten van een theoretisch kader.

Validiteit

Er zijn eveneens beperkingen met de validiteit van het onderzoek. Als eerste is er selectiebias, omdat er geen goede afspiegeling is van de populatie. Alleen gezinshuizen in Midden- en Noord- Nederland zijn meegenomen in het onderzoek. Daarnaast zijn er vier gezinshuizen meegenomen, wat generaliseerbaarheid van gegevens moeilijk maakt. Ook is er maar één type gezinshuizen meegenomen. In dit onderzoek zijn bijvoorbeeld geen zelfstandige gezinshuizen geïnccludeerd. Ten slotte waren bij de gezinshuizen alleen in het afgelopen of het jaar hiervoor toezicht geweest vanuit de IGJ, wat mogelijk niet representatief is voor de hele populatie.

Wat betreft de werkervaring hebben twee gezinshuizen één of twee jaar ervaring en twee gezinshuizen hebben langer ervaring. Deze verdeling is wel goed verdeeld. Het is lastig om uitspraken te doen over de verdeling van gezinshuizen in de hele populatie, aangezien er vier gezinshuizen meegedaan hebben met het onderzoek.

Ten tweede kan interviewerbias ook een rol spelen. Door het tonen van empathie is getracht ervoor te zorgen dat participanten zich begrepen voelen. Tegelijkertijd kan dit de resultaten beïnvloeden, doordat de interviewer te veel instemt met wat de participant aangeeft en hierbij een bepaalde vooringenomenheid bezit (Gerson & Damaske, 2020).

In het eerste interview kwam naar voren dat dit gezinshuis niet fysiek bezoek heeft gehad van de IGJ. Dit was een voorwaarde om mee te doen aan het onderzoek. Dit leidde tot een aanpassing van de interviewleidraad. Dit heeft mogelijk de resultaten negatief beïnvloedt, omdat bij het eerste interview niet dezelfde vragen zijn gesteld, dan bij de interviews die hierna werden gehouden.

Een grotere steekproef zou in vervolgonderzoek veel beperkingen oplossen, zoals selectiebias en het probleem van generaliseerbaarheid (Gerson & Damaske, 2020). Ook is het van tevoren inplannen van een oefeninterview een oplossing voor interviewer bias. Door een oefeninterview kan geoefend worden met de vraagstelling van de vragen en bewustwording geven aan de onderzoeker van potentiële vooringenomenheid (Gerson & Damaske, 2020).

Praktische implicaties

Dit onderzoek zet aan tot meer wetenschappelijk onderzoek naar toezicht vanuit de overheid. Verder onderzoek kan ervoor zorgen dat de belemmeringen die gezinshuisouders ervaren met het toezicht beperkt kunnen worden en positieve ervaringen kunnen worden versterkt. Aangezien dit onderzoek geen grote steekproef bevat, kan toekomstig onderzoek met een grotere steekproef zorgen voor een betere afspiegeling van de populatie en hiermee de betrouwbaarheid vergroten. Verdere vervolgstudies zouden onderzoek kunnen doen naar wat gezinshuisouders belangrijk vinden bij toezicht in hun gezinshuis, zodat de praktijk en het beleid meer overeenkomen.

Literatuur

- Adeoye-Olatunde, O. A., & Olenik, N. L. (2021). Research and scholarly methods: Semi-structured interviews. *ACCP Journals*, 4(10), 1358–1367. <https://doi.org/10.1002/jac5.1441>
- Baarda, D. B., Van Der Hulst, M., & Goede, M. P. M. (2012). *Basisboek interviewen: handleiding voor het voorbereiden en afnemen van interviews*.
- De Baat, M., & Berg-le Clercq, T. (2013). *Wat werkt in gezinshuizen?* Nederlands Jeugdinstituut. Geraadpleegd op 18 februari, van <https://www.jeugdhulp.be/zoeken?q=Wat%20werkt%20in%20gezinshuizen%3F#gsc.tab=0&gsc.q=Wat%20werkt%20in%20gezinshuizen%3F&gsc.page=1>
- Bex-Reimert, V. M., Brink, B., & Gerritsen, W. (2016). *Kwaliteitsbewaking onder de nieuwe Jeugdwet*. Paper gepresenteerd op Jaarcongres onderzoeksprogramma Public Trust and Public Law, Groningen
- Biesel, K., Masson, J., Parton, N., & Pösö, T. (2021). *Errors and Mistakes in Child Protection: International Discourses, Approaches and Strategies*. Policy Press.
- Black, J. (2017). Critical Reflections on Regulation. In *Routledge eBooks* (pp. 15–49). <https://doi.org/10.4324/9781351126816-2>
- Bowen, D. M., Hyams, T., Goodman, M. C., West, K., Harris-Wai, J., & Yu, J. H. (2017). Systematic Review of Quantitative Measures of Stakeholder Engagement. *Clinical and Translational Science*, 10(5), 314–336. <https://doi.org/10.1111/cts.12474>
- Braun, V., & Clarke, V. (2008). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77–101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>
- De Bree, M., & Stoopendaal, A. (2020). De- and Recoupling and Public Regulation. *Organization Studies*, 41(5), 599–620. <https://doi.org/10.1177/0170840618800115>
- Campbell, J., Quincy, C. D., Osserman, J., & Pedersen, O. K. (2013). Coding In-depth Semistructured Interviews. *Sociological Methods & Research*, 42(3), 294–320. <https://doi.org/10.1177/0049124113500475>

- Centraal Bureau voor de Statistiek. (2022). *36 duizend jongeren in de jeugdhulp slapen niet thuis*. <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2022/44/36-duizend-jongeren-in-de-jeugdhulp-slapen-niet-thuis>
- Chor, K. H. B., McClelland, G. H., Weiner, D. A., Jordan, N., & Lyons, J. S. (2015). Out-of-Home Placement Decision-Making and Outcomes in Child Welfare: A Longitudinal Study. *Administration and Policy in Mental Health*, 42(1), 70–86. <https://doi.org/10.1007/s10488-014-0545-5>
- Davis, H., Downe, J., & Martin, S. (2001). *External inspection of local government: Driving improvement or drowning in detail?* Joseph Rowntree Foundation.
- DeCuir-Gunby, J. T., Marshall, P. A., & McCulloch, A. W. (2010). Developing and Using a Codebook for the Analysis of Interview Data: An Example from a Professional Development Research Project. *Field Methods*, 23(2), 136–155. <https://doi.org/10.1177/1525822x10388468>
- Diaz, C., & Aylward, T. (2019). A Study on Senior Managers' Views of Participation in One Local Authority. . . a Case of Wilful Blindness? *British Journal of Social Work*, 49(5), 1333–1349. <https://doi.org/10.1093/bjsw/bcy101>
- Ditters, Y., Kraaijeveld, J., & Bergenhenegouwen, H. (2021). Gezinshuizen: Cijfers in context 2020. In *Nederlands Jeugdinstituut*. <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2021/10/14/gezinshuizen---cijfers-in-context-2020>
- Downe, J. D., & Martin, S. F. (2007). Inspecting for Improvement? Emerging Patterns of Public Service Regulation in the UK. *Environment and Planning C-government and Policy*. <https://doi.org/10.1068/c59m>
- Evenboer, K. E. (2015). A taxonomy of care for children and adolescents with behavioural and emotional problems: development and application. PhD thesis. Groningen, the Netherlands: University of Groningen.

- Fermin, A., Friele, R., & Copenhagen, T. (2019). Ervaringen met toezicht van kleinschalige jeugdhulpaanbieders met verblijf: eindrapport. Utrecht: Nivel.
- Flick, U. (2018). *An Introduction to Qualitative Research*. SAGE.
- Flodgren, G., Gonçalves-Bradley, D. C., & Pomey, M. (2016). External inspection of compliance with standards for improved healthcare outcomes. *The Cochrane Library*.
<https://doi.org/10.1002/14651858.cd008992.pub3>
- Gerson, K., & Damaske, S. (2020). The Science and Art of Interviewing. In Oxford University Press eBooks. <https://doi.org/10.1093/oso/9780199324286.001.0001>
- Grace, C. (2005). Change and improvement in audit and inspection: A strategic approach for the twenty-first century. *Local Government Studies*, 31(5), 575–596.
<https://doi.org/10.1080/03003930500293500>
- Han, H. R., Xu, A., Mendez, K. J. W., Okoye, S. M., Cudjoe, J., Bahouth, M. N., Reese, M., Bone, L. R., & Dennison-Himmelfarb, C. (2021). Exploring community engaged research experiences and preferences: a multi-level qualitative investigation. *Research Involvement and Engagement*, 7(1). <https://doi.org/10.1186/s40900-021-00261-6>
- Harden, B. J. (2004). Safety and Stability for Foster Children: A Developmental Perspective. *The Future of Children*, 14(1), 31–47. <https://doi.org/10.2307/1602753>
- Harder, A., Zeller, M., Lopez, M. L., Köngeter, S., & Knorth, E. J. (2013). Different sizes, similar challenges: Out of home care for youth in Germany and the Netherlands. *Psychosocial Intervention*, 22(3), 203–213. <https://doi.org/10.5093/in2013a24>
- Hennink, M., Hutter, I., & Bailey, A. (2011). *Qualitative Research Methods*. London, England: SAGE Publications.
- Hermanns, J., Van Nijnatten, C., & Verheij, F. (2005). *Handboek jeugdzorg deel 2. Methodieken en programma's*.
- Hogeschool Leiden, Nederlands Jeugdinstituut. (2021). *Kwaliteitscriteria Gezinshuizen: kwaliteit van*

jeugdhulp in professionele gezinsvormen. <https://www.nji.nl/system/files/2021-04/Kwaliteitscriteria-Gezinshuizen.pdf>

Hovlid, E., Frich, J. C., Walshe, K., Nilsen, R. M., Flaatten, H., Braut, G. S., Helgeland, J., Teig, I. L., & Harthug, S. (2017). Effects of external inspection on sepsis detection and treatment: a study protocol for a quasiexperimental study with a stepped-wedge design. *BMJ Open*, 7(9), e016213. <https://doi.org/10.1136/bmjopen-2017-016213>

Hovlid, E., Husabø, G., Teig, I. L., Halvorsen, K., & Frich, J. C. (2022). Contextual factors of external inspections and mechanisms for improvement in healthcare organizations: A realist evaluation. *Social Science & Medicine*, 298, 114872. <https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2022.114872>

Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd. (2021). *Het JIJ-kader*.

<https://www.igi.nl/publicaties/toetsingskaders/2021/01/05/het-ijj-kader>

Inspectie Jeugdzorg. (2016). *Certificering van Jeugdbescherming en Jeugdreclassering door het Keurmerkinstituut*. In <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/blg-807764> (blg-807764).

Jeugdwet. (2015). Geraadpleegd op 11 mei 2023 van

<https://wetten.overheid.nl/BWBR0034925/2023-01-01>

Keurmerk Gezinshuizen. (2020). *Basisinformatie - Keurmerk Gezinshuizen*.

<https://www.keurmerkgezinshuizen.nl/basisinfo/>

Keurmerk Gezinsvervangende Jeugdzorg. (z.d.). *Erkend Kwaliteitsprogramma voor*

Gezinshuizen en professionele gezinsvormen. <https://www.kgvj.nl/>

Kok, J., Leistikow, I., & Bal, R. (2019). Pedagogy of regulation: Strategies and instruments to supervise learning from adverse events. *Regulation & Governance*, 13(4), 470–487.

<https://doi.org/10.1111/rego.12242>

Lee, B. R., & Thompson, R. (2008). Comparing outcomes for youth in treatment foster care and family-style group care. *Children and Youth Services Review*, 30(7), 746–757.

<https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2007.12.002>

- Leistikow, I., Pot, A. M., & Bal, R. (2022). Value Driven Regulation and the role of inspections. Commentary to: Hovlid E, Husabø G, Teig IL, Halvorsen K, Frich JC. Contextual factors of external inspections and mechanisms for improvement in healthcare organizations: A realist evaluation. *Soc Sci Med* 2022 Apr;298:114872. *Social Science & Medicine*, 308, 115170. <https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2022.115170>
- Leloux-Opmeer, H., Kuiper, C. H., Swaab, H., & Scholte, E. (2017). Children referred to foster care, family-style group care, and residential care: (How) do they differ? *Children and Youth Services Review*, 77, 1–9. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2017.03.018>
- Lünnemann, K., Kwakernaak, M., Compagner, M., & Voorwinden, M. (2021). *Geweldsincidenten en calamiteiten in de jeugdhulpverlening. Analyse van risico's en interventies*. Geraadpleegd op 15 mei 2023, van www.igj.nl
- McGrath, C., Palmgren, P. J., & Liljedahl, M. (2019). Twelve tips for conducting qualitative research interviews. *Medical Teacher*, 41(9), 1002–1006. <https://doi.org/10.1080/0142159x.2018.1497149>
- Montfoort, A. (2017). *Tucht, toezicht en kwaliteit jeugdbescherming*. https://vng.nl/sites/default/files/tucht_toezicht_en_kwaliteit_jeugdbescherming.pdf
- Nathan, S., Newman, C., Lancaster, K. (2019). Qualitative Interviewing. In: Liamputtong, P. (eds) *Handbook of Research Methods in Health Social Sciences*. Springer, Singapore. https://doi.org/10.1007/978-981-10-5251-4_77
- Nederlands Jeugdinstituut. (2022). *Inkoop Jeugdhulp door gemeenten*. <https://www.nji.nl/transformatie-jeugdhulp/inkoop-jeugdhulp-door-gemeenten>
- Present 24x7. (2021). *Gezinshuizen: toezicht en kwaliteit . Gemeenten en (het inkopen van jeugdhulp bij) gezinshuizen* [Brochure].
- Psomas, E., Fotopoulos, C., & Kafetzopoulos, D. (2010). Critical factors for effective implementation of ISO 9001 in SME service companies. *Managing Service Quality*, 20(5), 440–457. <https://doi.org/10.1108/09604521011073731>

- Psomas, E., Pantouvakis, A., & Kafetzopoulos, D. (2013). The impact of ISO 9001 effectiveness on the performance of service companies. *Managing Service Quality*, 23(2), 149–164.
<https://doi.org/10.1108/09604521311303426>
- Robben, P. B. M. (2010). *Toezicht in een glazen huis: effectiviteit van het toezicht op de kwaliteit van de gezondheidszorg*. <hdl.handle.net/1765/39517>
- Saarijärvi, M., & Bratt, E. (2021). When face-to-face interviews are not possible: tips and tricks for video, telephone, online chat, and email interviews in qualitative research. *European Journal of Cardiovascular Nursing*, 20(4), 392–396. <https://doi.org/10.1093/eurjcn/zvab038>
- Schaefer, C., & Wiig, S. (2017). Strategy and practise of external inspection in healthcare services – a Norwegian comparative case study. *Safety in Health*. <https://doi.org/10.1186/s40886-017-0054-9>
- Schotpoort, Y. (2020). *Inspectie gaat over op meta-toezicht - gezinshuis.com*.
<https://www.gezinshuis.com/2020/inspectie-gaat-over-op-meta-toezicht/>
- Schreier, M. (2012). *Qualitative Content Analysis in Practice*. SAGE.
- Smith, M. A. (2015). Therapeutic Residential Care for Children and Youth: Developing Evidence-Based International Practice. *British Journal of Social Work*, 45(3), 1073–1076.
<https://doi.org/10.1093/bjsw/bcv013>
- Smith, D. F., & Shields, J. (2013). Factors Related to Social Service Workers' Job Satisfaction: Revisiting Herzberg's Motivation to Work. *Administration in Social Work*, 37(2), 189–198.
<https://doi.org/10.1080/03643107.2012.673217>
- Sombroek, M., Liefwaard, T., & van der Mersch, M. (2023). *De Jeugd, de Zorg en Het Recht* (1ste editie). Boom Uitgevers.
- Sparrow, M. K. (2011). *The Regulatory Craft: Controlling Risks, Solving Problems, and Managing Compliance*. Rowman & Littlefield.

- Sullivan-Taylor, P. (2021). *Adaptive Approaches to Integrated Care Regulation, Assessment and Inspection*. In *Springer eBooks* (pp. 195–216). Springer Nature. https://doi.org/10.1007/978-3-030-69262-9_13
- To, W. M., Lee, P. D., & Yu, B. T. (2011). ISO 9001:2000 implementation in the public sector. *The Tqm Journal*, 23(1), 59–72. <https://doi.org/10.1108/17542731111097498>
- United Nations General Assembly. (2010). *Guidelines for the Alternative Care of Children*. <https://resourcecentre.savethechildren.net/pdf/5416.pdf/>
- Velders, R., & Brunia, M. (2013). *Begrippenkader rijksinspecties*. Inspectieraad. <https://www.rijksinspecties.nl/publicaties/publicaties/2013/01/02/index>
- Nederlands Jeugdinstituut. (z.d.). *Hoe krijg je als gemeente zicht op de kwaliteit van gezinshuizen?* Geraadpleegd op 12 mei van <https://www.nji.nl/gezinshuizen/hoe-krijg-je-als-gemeente-zicht-op-de-kwaliteit-van-gezinshuizen>
- Walshe, K., Harvey, G., & Jas, P. (2014). *Connecting Knowledge and Performance in Public Services: From Knowing to Doing*.
- Wallerstein, N., & Duran, B. (2010). Community-Based Participatory Research Contributions to Intervention Research: The Intersection of Science and Practice to Improve Health Equity. *American Journal of Public Health*, 100(S1), S40–S46. <https://doi.org/10.2105/ajph.2009.184036>
- Windholz, E. (2017). *Governing through Regulation: Public Policy, Regulation and the Law*. Routledge.
- Zeijlmans, K., Yperen, van, T., & López López, M. (2020). The level-headed approach on errors and mistakes in Dutch child protection: an individual duty or a shared responsibility? In K. Biesel, J. Masson, N. Parton & T. Pösö (red.), *Errors And Mistakes in Child Protection*. Bristol University Press; Policy Pres
- ZonMw. (2018). *Eerste evaluatie Jeugdwet*. Geraadpleegd op 13 mei 2023, van <https://www.zonmw.nl/nl/artikel/eerste-evaluatie-jeugdwet>

Bijlage 1 Interviewleidraad

Wij zijn X X en Petra van der Veen, studenten Pedagogische Wetenschappen aan de RuG. We zijn geïnteresseerd in gezinshuizen en willen onderzoek doen naar twee specifieke thema's: toezicht en samenwerking. We zouden graag een interview met u afnemen om uw ervaringen te bespreken. Het interview zal ongeveer 30 minuten duren. Alle gegevens zullen vertrouwelijk worden behandeld en er wordt een geluidsopname gemaakt. Gaat u hiermee akkoord? Heeft u nog vragen?

Voordat we dieper ingaan op onze twee thema's, zouden we graag wat meer over u en uw gezinshuis willen horen.

1. Zou u kort iets over uzelf kunnen vertellen?
2. Kunt u ons iets meer vertellen over uw gezinshuis?

Dit waren de algemene vragen. We gaan nu door naar de specifieke vragen.

1. Kunt u mij vertellen wie meekijkt in jullie gezinshuis? Wie beoordeelt of jullie goed werk verrichten?
 1. Hebben jullie een keurmerk?
 2. Hebben jullie bezoek gehad van de inspectie?
 3. Werken jullie met een zorgaanbieder/franchiseorganisatie? Kijken ze ook mee in hoe het gaat?
2. Hoe kijken die mensen/organisaties mee?
3. Weet u van tevoren wat mensen willen weten?

Relevant bij inspectiebezoek:

1. Wist u voor het inspectiebezoek de inhoud van het toetsingskader?
2. Zijn er tijdens het inspectiebezoek specifieke elementen van het toetsingskader waar de Inspectie extra aandacht aan heeft besteed? Hoe heeft u het inspectiebezoek zelf ervaren?
4. Wat vond u van de vragen/aandachtspunten die gesteld werden door de partijen die toezicht uitvoeren?
 - a. Wat vond u van de manier waarop die vragen gesteld werden?
5. Is er ooit iemand op bezoek geweest vanuit een toezicht rol?
 1. Kunt u beschrijven wat uw verwachtingen waren van het bezoek van de Inspectie/audit bezoek?
 2. Wat was uw beeld van de Inspectie/auditors/toezichthouders vooraf aan het toezichtbezoek?
 3. Werd het inspectiebezoek/auditors/toezichthouders, aangekondigd en zo ja, hoe?
 4. Hoe werd het bezoek uitgevoerd en hoe verliep het proces?
6. Op welke andere manier moeten jullie verantwoording afleggen aan toezichthouders?
 1. Hoe gaat dat proces?
7. Hoe zou je de meerwaarde beschrijven van toezicht in jouw gezinshuis?
8. Wat zijn de uitdagingen?
9. Heeft het inspectiebezoek/ toezichtbezoek invloed gehad op uw rol als gezinshuisouder en zo ja, hoe? Was het nuttig? Welke onderdelen waren vooral nuttig?
10. Denkt u dat de huidige vormen van toezicht een accuraat beeld geeft van uw gezinshuis?
 1. Waarom?

Een van de thema's die wordt behandeld in de kwaliteitscriteria betreft de samenwerking met andere professionals. In het tweede deel van dit interview willen we graag meer specifiek ingaan op dit thema.

1. Werken jullie met een gedragswetenschapper?
2. Kunt u ons vertellen hoe vaak u als gezinshuisouder in contact komt met de gedragswetenschapper?
3. Welke taken en verantwoordelijkheden denkt u dat de gedragswetenschapper heeft binnen uw gezinshuis?
4. Heeft u het gevoel dat de gedragswetenschapper u en uw gezinshuis ondersteunt op een manier die u waardevol vindt? Zo ja, waaruit blijkt dat?
5. Op welke manier(en) kunt u merken dat de gedragswetenschapper bijdraagt aan het verbeteren van leefomstandigheden in uw gezinshuis?
6. Kunt u voorbeelden geven van situaties waarin de gedragswetenschapper u heeft geholpen bij het omgaan met problemen binnen uw gezinshuis?
7. Hoe ervaart u de onderlinge verhoudingen tussen de orthopedagoog en u als gezinshuisouder?
 - a. Ervaart u een bepaalde mate van hiërarchie? Waarin ziet u dat terug?
8. Heeft u suggesties voor verbeteringen in de rol van de gedragswetenschapper bij uw gezinshuis?

Bijlage 2 Initiële Codeboom

1. Belang van toezicht
 - 1.1 Scherp blijven
 - 1.2 Transparantie
 - 1.3 Metatoezicht

2. Behoefte aan toezicht
 - 2.1 Feedback
 - 2.2 Transparantie

3. Toezichtbezoek
 - 3.1 Inspectiebezoek
 - 3.1.1 Houding toezichthouders
 - 3.1.2 Meningsverschil
 - 3.1.3 Kwetsbaarheid
 - 3.2 Keurmerk bezoek
 - 3.3 Beeld van gezinshuis
 - 3.4 Voorbereiding toezicht
 - 3.4.1 Aanleveren documenten
 - 3.4.2 Tijd aan gezinshuiskinderen besteden
 - 3.5 Aankondiging toezichtbezoek
 - 3.6 Verwachtingen toezichtbezoek
 - 3.7 Inspectievragen/ inhoud van bezoek
 - 3.8 Mening over toezicht
 - 3.8.1 Schijnveiligheid
 - 3.8.2 Oog voor werkervaring
 - 3.8.3 Erkenning
 - 3.8.4 Behoud van gezinsleven
 - 3.8.5 Snel handelen

4. Professionaliteit
 - 4.1 Samenwerking
 - 4.1.1 Contact met franchiseorganisatie
 - 4.1.2 Contact met zorgaanbieder
 - 4.1.3 Contact met andere gezinshuizen
 - 4.2 Werken aan verbetering
 - 4.3 Bereidheid tot verantwoording
 - 4.4 Zaken op orde hebben
 - 4.5 Snel handelen
 - 4.6 Verantwoording aan ouder
 - 4.7 Kind-gerichtheid

Bijlage 3: Definitieve Codeboom

1. Belang van toezicht
 - 1.1 Scherp blijven
 - 1.2 Feedback
 - 1.3 Transparantie
 - 1.4 Metatoezicht
 - 1.5 Verantwoording

2. Vormen van toezicht
 - 2.1 Inspectiebezoek vanuit IGJ
 - 2.1.1 Houding toezichthouders
 - 2.1.2 Meningsverschil
 - 2.2 Keurmerk bezoek
 - 2.3 Representatie gezinshuis
 - 2.4 Voorbereiding toezicht
 - 2.4.1 balans tussen administratie en tijd met gezinshuiskinderen
 - 2.5 Aankondiging toezichtbezoek
 - 2.6 Verwachtingen toezichtbezoek
 - 2.7 Inspectievragen/ inhoud van het toezicht bezoek

3. Mening over toezicht
 - 3.1.1 Schijnveiligheid
 - 3.1.2 Oog voor werkervaring
 - 3.1.3 Erkenning
 - 3.1.4 Behoud van gezinsleven
 - 3.1.5 Snel handelen
 - 3.1.6 Kwetsbaarheid

4. Professionaliteit
 - 4.1 Samenwerking
 - 4.1.1 Contact met franchiseorganisatie
 - 4.1.2 Contact met zorgaanbieder
 - 4.1.3 Contact met andere gezinshuizen
 - 4.2 Zaken op orde hebben
 - 4.3 Snel handelen
 - 4.4 Verantwoording aan ouders
 - 4.5 Kind-gerichtheid